

SİGORTA SEKTÖRÜNE İLİŞKİN GRUP MUAFİYET TEBLİĞİ'NİN GENEL GEREKÇESİ¹

Sigorta sektörü, gerek sunulan hizmetin niteliğinden gerekse sektör yapılanmasından kaynaklanan sebeplerle diğer sektörlerden ayrılmaktadır. Bu farklılık ve bundan kaynaklanan özel durumlar, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4 üncü maddesinin sigorta sektörüne uygulanmasında dikkate alınmalıdır.

Sigorta sektörünü, diğer sektörlerden ayıran özelliklerden en başta geleni, net prim ya da risk primi olarak da adlandırılan ortalama maliyetlerin hesaplanmasında işbirliğine gidilmesinin etkinlik artırıcı etkisidir. Nitekim belirli risklerin geçmişte teminat kapsamına alınması nedeniyle katlanılan ortalama maliyetin müştereken hesaplanması (ya da hayat sigortası ölüm oranı, hastalık, kaza, sakatlık sıklığı vb. tabloların hazırlanması), riskin tanınmasını ve değerlendirilmesini kolaylaştırarak, fiyatların gerçekçi oluşumunu teşvik etmekte ve pazara girişi kolaylaştırmaktadır. Benzer şekilde, global ısınma, deprem, sel, erozyon gibi genel dışsal koşulların gelecekteki zarar gerçekleşme sıklığına ve kârlılığa etkisini ortaya koyacak araştırmalar da riskin anlaşılmasına katkıda bulunacak niteliktedir.

Diğer yandan, yukarıda bahsedilen düzenlemeler yapılırken, sigorta şirketlerinin ticari faaliyetlerini özgürce yerine getirmelerinin önüne geçilmemeli, rekabet için yeterli alan bırakılmalıdır. Bunun için söz konusu hesaplama, tablo ve araştırmaların, ticari primleri belirleyecek ve sabitleyecek nitelik taşıması gerekmektedir.

Bu çerçevede dikkate alınması gereken bir diğer husus, hesaplama, tablo ve araştırmaların pazara yeni girecek teşebbüslerin erişimine açılmamasının, pazara giriş engeli teşkil edebilecek olmasıdır. Bu ihtimalin ortadan kaldırılması için, hesaplama, tablo ve araştırma sonuçları, makul şartlar altında ve ayrımcılık yapılmadan pazara yeni girecek teşebbüslerin de kullanımına açılmalıdır. Sigorta teşebbüslerinin (özellikle büyük teşebbüslerin) hesaplama ve tabloların hazırlanmasında kullanılacak verileri sağlamaktan kaçınması, buna karşılık sonuçlara erişebilmesi, bu teşebbüsler lehine haksız bir avantaj yaratacaktır. Bu durumu engellemek için, çalışmalara adil şartlarla katılma imkânı tanındığı halde bundan kaçınan teşebbüslere çalışma sonuçlarının verilmemesinin makul kabul edilmesi yerinde olacaktır.

Sigorta havuzu olarak da bilinen koasürans ve koreasürans grupları, sigorta şirketlerinin ve reasürans şirketlerinin kendi kurumsal kaynakları ile yeterli teminat sunamadıkları risk gruplarının teminat altına alınması amacıyla oluşturulan kurumsal yapılardır. Bu yapılar, sigorta teşebbüslerinin yeterli bilgiye sahip olmadıkları risk gruplarını müştereken sigortalayarak, söz konusu riskleri tanımalarına da imkan sağlarlar. Diğer yandan, Türk sigorta sektöründe ortalama teşebbüs büyüklüğünün uluslar arası ortalamaların oldukça altında olması, dolayısıyla sektörün finansal gücünün düşük olması hususları dikkate alındığında, benzer bir faydanın, daha önce Türkiye'de teminat altına alınmamış riskler bakımından da geçerli olması gerektiği görülmektedir. Bu risklerin müştereken teminat altına alınmasının kolaylaştırılması sektörde yeni ürünlerin geliştirilmesini teşvik edecektir.

¹ Genel gerekçeye dair bu kısım Resmi Gazete'de yayımlanmamıştır.

Diğer yandan, münferit risklerin teminat altına alınması amacıyla oluşturulan, geçici nitelikli ve kurumsallaşmamış işbirlikleri bu Tebliğ anlamında koasürans ya da koreasürans olarak kabul edilmemektedir. Bu tür işbirlikleri, tarafların tek başlarına riski üstlenecek finansal kaynaklara ya da teknik ve yönetsel bilgiye sahip olmaması nedeniyle ortaya çıktıkları sürece rekabeti kısıtlayıcı bir etkiye sebep olmamaktadır. Aksine yukarıda sayılan niteliklere sahip işbirliklerinin genel olarak rekabeti teşvik edici ve ürün arzını artırıcı etkileri olduğu kabul edilmektedir. Nitekim, teşebbüsler kendi başlarına teminat altına alamayacakları riskleri işbirliği halinde teminat altına alarak ya aksi durumda sunulamayacak bir hizmet sunarak arzı artırmakta ya da büyük teşebbüsler üzerinde rekabetçi bir baskı yaratmaktadır.

Reasürans sektörü küresel olarak bütünleşmiş bir görünüm sunsa da, Türk sigorta sektöründe faaliyet gösteren tek bir reasürans teşebbüsü bulunduğu gerçeği de koreasüransa ilişkin değerlendirme yapılırken göz ardı edilmemelidir. Bu nedenle, reasürans teşebbüslerinin de dahil oldukları havuzların bireysel muafiyet hükümlerine tabi olmaya devam etmeleri yerinde olacaktır. Başka bir deyişle bu Tebliğ, sadece sigorta teşebbüslerinin dahil oldukları koasürans ve koreasürans yapılarını kapsamaktadır.

Koasürans ve koreasürans anlaşmaları belirli pazar gücü sınırlarına tabi tutularak, ilgili pazarlarda rekabet için alan bırakılması güvence altına alınmalıdır. Bu çerçevede Tebliğin sadece sigorta teşebbüsleri arasında akdedilen sözleşmeleri kapsamına ek olarak koasürans ve koreasürans anlaşmalarının uygulamadaki etkilerinin önemli ölçüde örtüşmesi gerçeği de dikkate alındığında her iki anlaşma türü için de ortak bir pazar payı eşiği belirlenmesinin yerinde olacağı görülmektedir.

Tebliğ kapsamında yer alan son işbirliği alanı güvenlik araçları ve güvenlik artırıcı tedbirlere yönelik olup, güvenlik donanım ve tedbirlerine ilişkin standartların belirlenmesini amaçlayan anlaşma ve mutabakatlar, belirlenen şartlar altında grup muafiyetinden yararlanmaktadır.

Rekabet Kurulu yukarıda yer verilen açıklamaları dikkate alarak, bu Tebliğ'in yayımlanmasına karar vermiştir.

**SİGORTA SEKTÖRÜNE İLİŞKİN
GRUP MUAFİYET TEBLİĞİ
(TEBLİĞ NO: 2008/3)**

Amaç

MADDE 1 - (1) Bu Tebliğ'in amacı sigorta sektöründeki bazı anlaşma kategorilerinin 7/12/1994 tarih ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4 üncü maddesi hükümlerinin uygulanmasından grup olarak muaf tutulmasının koşullarını belirlemektir.

Kapsam

MADDE 2 - (1) 4054 sayılı Kanun'un 5 inci maddesi ve bu Tebliğ'de yer alan hükümler çerçevesinde;

- a) Sigorta sektöründeki teşebbüsler tarafından müştereken;
 - 1) Belirli bir riskin geçmişte sigorta kapsamına alınmasının ortalama maliyetinin hesaplanması (hesaplamalar),
 - 2) Sigorta işlemleri ile bağlantılı olarak, kapitalizasyon ve ölüm cetvelleri ile hastalık, kaza, sakatlık sıklıklarını gösteren tablolar hazırlanması (tablolar),
 - 3) Bu hesaplama sonuçlarının ve tabloların teşebbüslere dağıtılması,
- b) Belirli bir risk veya risk kategorisinde, teşebbüslerle bağlantılı olmayan genel dışsal koşulların, gelecekteki tazminat taleplerinin sıklığı ve ölçeği veya farklı tipteki yatırımların kârlılığı üzerindeki muhtemel etkilerinin müştereken araştırılması (araştırmalar) ve bu araştırma sonuçlarının dağıtılması,
- c) Belirli risk kategorilerine yönelik olarak, müşterek teminat sağlamak amacıyla koasürans ve koreasürans grupları kurulması ve işletilmesi,
- ç) Yetkili kamu kurum ve kuruluşları tarafından Türkiye'de geçerli olmak üzere belirlenen standartlara ilişkin düzenlemelerin uygulanabilirliği kısıtlanmamak kaydı ile güvenlik cihazlarına ilişkin olarak sigorta sektöründeki teşebbüsler tarafından müştereken;
 - 1) Teknik şartnameler ve uygulama kurallarının,
 - 2) Cihazların bu kurallara uygunluklarının değerlendirilmesi ve onaylanmasına ilişkin usullerin,
 - 3) Cihazların montaj ve bakımına ilişkin teknik şartname ve uygulama kurallarının,
 - 4) Cihazların montaj ve/veya bakımını yapan teşebbüslerin söz konusu kurallara uygunluklarının değerlendirilmesi ve onaylanmasına ilişkin usullerin

belirlenmesi, tanıtımı ve dağıtımı amacıyla, sigorta sektöründe faaliyet gösteren teşebbüsler arasında yapılan rekabeti sınırlayıcı nitelikteki anlaşmalar, bu Tebliğde düzenlenen koşullara uymak kaydıyla, 4054 sayılı Kanun'un 4 üncü maddesindeki yasaklamadan 4054 sayılı Kanun'un 5 inci maddesinin üçüncü fıkrasına dayanılarak grup olarak muaf tutulmuştur.

Dayanak

MADDE 3 - (1) Bu Tebliğ, 4054 sayılı Kanun'un 1 inci ve 5 inci maddeleri ile 27 nci maddesinin (f) bendine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 - (1) Bu Tebliğ'in uygulanması bakımından,

- a) **Kanun:** 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'u,
- b) **Anlaşma:** Bir anlaşma, teşebbüs birliği kararı veya uyumlu eylemi,
- c) **Katılımcı teşebbüsler:** Anlaşmaya taraf olan teşebbüsleri ve bu teşebbüslere 12/08/1997 tarih ve 23078 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren 1997/1 sayılı Rekabet Kurulu'ndan İzin Alınması Gereken Birleşme ve Devralmalar Hakkında Tebliğ'in ilgili hükümlerine göre "bağlı" kabul edilen teşebbüsleri,
- ç) **Koasürans grupları:** Sigorta teşebbüsleri tarafından kurulan ve belirli bir risk kategorisini, katılımcı tüm teşebbüslerin nam ve hesabına sigortalamayı kabul eden ya da bu iş için bir sigorta teşebbüsüne, ortak bir aracıya veya bu amaçla kurulmuş bir yapıya yetki veren grupları,
- d) **Koreasürans grupları:** Sigorta teşebbüsleri tarafından, belirli bir risk kategorisindeki risklerin kısmen ya da tamamen karşılıklı olarak reasüransını yapmak veya aynı kategorideki risklerin reasüransını tüm katılımcılar nam ve hesabına kabul etmek veya bu iş için bir sigorta teşebbüsüne, ortak bir aracıya veya bu amaçla kurulmuş bir yapıya yetki veren grupları
- e) **Yeni riskler:** Daha önce var olmayan ve sigortalanabilmeleri için var olan bir sigorta ürününün genişletilmesi, geliştirilmesi ya da değiştirilmesinden ziyade tamamen yeni bir sigorta ürününün oluşturulmasını gerektiren riskleri,
- f) **Güvenlik cihazları:** Zararların önlenmesi ve azaltılması için tasarlanmış parçaları, donanımı veya bu öğelerden oluşan sistemleri,
- g) **Ticari prim:** Sigorta koruması sağlanması karşılığında sigorta teşebbüsüne ödenen tutarı

ifade eder.

Müşterek hesaplama, tablo ve araştırmalar

MADDE 5 - (1) 2 nci maddenin birinci fıkrasının (a) bendi ile tanınan muafiyetin geçerli olabilmesi için hesaplama ve tabloların aşağıdaki koşulları sağlaması gerekmektedir;

- a) Hesaplama ve tablolar, istatistiki yöntemlerle işlenebilecek bir taban teşkil etmeye yetecek sayıda, aynı ya da karşılaştırılabilir riske ilişkin verilerin, gözlem süresi olarak seçilmiş belli sayıdaki risk-yılı süresince toplanmasına dayanmalıdır. Bu faaliyet sonucunda elde edilecek veriler arasında;
 - 1) Belirlenen sürede gerçekleşen hasar / tazminat taleplerinin sayısı
 - 2) Seçilen gözlem süresinin her bir risk yılında sigortalanan münferit risk sayısı
 - 3) Belirlenen sürede gerçekleşen hasarlarla bağlantılı olarak ödenmiş veya ödenmesi muhtemel tazminat miktarı
 - 4) Seçilen gözlem süresinin her bir risk yılındaki sigorta bedeli toplamı

bulunabilir.

- b) Hesaplama ve tablolarda yer alan istatistiki veriler, ancak aktüerya işlemleri için gerekli olduğu ölçüde ayrıntılandırılmış olmalıdır.
- c) Hesaplama ve tablolar, olağanüstü durumlar için ayrılan ihtiyatlara, rezervlerden kaynaklanan gelirlere, idari veya ticari faaliyetlerin maliyetlerine ya da kazançlarına, yatırımlardan kaynaklanan gelirlere veya beklenen kârlara ilişkin bilgileri hiçbir şekilde içermemelidir.

MADDE 6 - (1) 2 nci maddenin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentleri ile tanınan muafiyetin geçerli olabilmesi için hesaplama, tablo ve araştırma sonuçlarının;

- a) İlgili sigorta teşebbüsünün ya da herhangi bir sigortalı tarafın kimlik bilgilerini içermemesi,
- b) Dağıtımları yapılırken, bağlayıcı olmadıklarına ilişkin bir ifadeyi de içermeleri,
- c) Bu hesaplama, tablo ve çalışmaların ilgili ürün pazarında ve ilgili coğrafi pazarda faaliyet göstermeyen teşebbüsler de dahil olmak üzere, talep eden tüm sigorta teşebbüslerine makul ve ayırmacı olmayan şartlar altında birer suretlerinin verilmesi

gerekmektedir.

MADDE 7 - (1) Katılımcı teşebbüslerin bu Tebliğ ile belirlenen muafiyet koşullarını taşıyan hesaplamalardan, tablolardan ve araştırma sonuçlarından sapmama konusunda kendi aralarında bir taahhüt altına girmeleri veya başka teşebbüsleri bu konuda zorlamaları durumunda, tanınan muafiyet geçerli olmayacaktır.

Belirli risk çeşitlerine müşterek teminat sağlanması

MADDE 8 - (1) 2 nci maddenin birinci fıkrasının (c) bendi ile tanınan muafiyet, aşağıda belirtilen uygulama ilkeleri ve pazar payı eşiklerine tabidir:

- a) Bu Tebliğin yürürlüğe girdiği tarihten sonra, yeni riskleri ya da Türkiye’de daha önce sigorta kapsamına alınmamış riskleri teminat altına almak üzere kurulan koasürans ve koreasürans grupları, kuruldukları tarihten itibaren 3 yıl boyunca, pazar paylarına bakılmaksızın 2 nci maddenin birinci fıkrasının (c) bendinde belirtilen muafiyetten yararlanırlar.
- b) (a) bendi kapsamında yer almayan ya da bu bent kapsamında yer almakla birlikte süresi üç yılı aşmış olan koasürans ve koreasürans grupları, katılımcı teşebbüslerinin grup düzenlemeleri kapsamında sunduğu sigorta ürünlerinin ilgili pazarın %20’sinden fazlasını oluşturmaması şartı ile, bu Tebliğ yürürlükte kaldığı sürece muafiyetten yararlanırlar.

(2) Birinci fıkranın (b) bendi ile belirlenen pazar payı eşiklerinin hesaplanmasında aşağıdaki kurallar uygulanır:

- a) Pazar payları, ticari prim gelirleri üzerinden hesaplanacaktır. Ticari prim geliri verileri mevcut değilse, ilgili teşebbüsün pazar payının hesaplanmasında, verilen sigorta teminatı ve sigortalanan risk değeri de dahil olmak üzere diğer güvenilir pazar bilgileri kullanılabilir.
- b) Pazar payı, bir önceki takvim yılı verileri üzerinden hesaplanacaktır.

(3) Birinci fıkranın (b) bendinde belirtilen pazar payı, başlangıçta %20 pazar payı eşiğini aşmazken, sonradan bu eşiğin %22’ye kadar aşılması durumunda, %20’lik eşiğin ilk aşıldığı yılı takip eden iki yıl boyunca muafiyet uygulanmaya devam eder.

(4) Birinci fıkranın (b) bendinde belirtilen pazar payı, başlangıçta %20 pazar payı eşiğini aşmazken, sonradan bu eşiğin %22'nin üzerinde olacak seviyede aşılması durumunda, %22'lik eşiğin ilk aşıldığı yılı takip eden bir yıl boyunca muafiyet uygulanmaya devam eder.

(5) Üçüncü ve dördüncü fıkralarla tanınan istisnaların, toplamda iki yılı geçecek şekilde birleştirilerek kullanılması mümkün değildir.

MADDE 9 - (1) 2 nci maddenin birinci fıkrasının (c) bendi ile koasürans ve koreasürans gruplarına tanınan muafiyet, aşağıdaki koşulların sağlanması durumunda geçerlidir:

- a) Her katılımcı teşebbüs, bir yıldan uzun olmayan bir ihbar süresine bağlı olarak, herhangi bir yaptırıma tabi olmaksızın gruptan ayrılma hakkına sahip olmalıdır.
- b) Grup üyelerinden hiçbiri, ilgili risk kategorisine ilişkin olarak, tamamen veya kısmen grup üzerinden sigorta veya reasürans yapmak zorunda bırakılmamalıdır.
- c) Grup düzenlemeleri ile ürün veya satış sınırlamasına ya da pazar veya müşteri paylaşımına yol açılmamalıdır.
- ç) Grubun hiçbir üyesi veya grubun ticari politikası üzerinde belirleyici etkiye sahip olan hiçbir teşebbüs, aynı ilgili pazarda faaliyet gösteren bir başka grubun da üyesi olmamalı veya böyle bir grubun ticari politikası üzerinde belirleyici etkiye sahip olmamalıdır.
- d) Bir koreasürans grubunun üyeleri, doğrudan sigorta faaliyetine ilişkin olarak, ticari primi belirlemeye yönelik anlaşma yapamazlar.

Güvenlik cihazları

MADDE 10 - (1) 2 nci maddenin birinci fıkrasının (ç) bendi ile tanınan muafiyet, aşağıdaki koşulların sağlanması durumunda geçerlidir:

- a) Teknik şartnameler ve uygunluk değerlendirme usulleri, açık ve net, teknik açıdan makul ve ilgili güvenlik cihazı ile elde edilen performansla orantılı olmalıdır.
- b) Montaj ve bakım teşebbüslerinin değerlendirilmesine ilişkin kurallar, teşebbüslerin teknik yeterliliklerine ilişkin ve objektif olmalı; ayrımcılık yapılmaksızın uygulanmalıdır.
- c) Sigorta teşebbüsleri, sigortalama işlemlerinde, bu Tebliğ ile muafiyet tanınan şartname ve kurallara uygun olmayan diğer güvenlik cihazları veya kurulum ve bakım teşebbüslerini diledikleri şart ve koşullar çerçevesinde kabul etmekte serbest olmalıdır. Bu Tebliğ ile muafiyet tanınan şartname ve kurallar, bu hususa ilişkin açık bir ifade içerecek şekilde hazırlanmalı ve dağıtılmalıdır.
- ç) Şartname ve kurallar, ilgilenen herkesin erişimine açık olmalıdır.
- d) Şartnamelerle uyumlu güvenlik cihazları ile montaj ve bakım teşebbüslerine ilişkin her liste, performans seviyesi esas alınarak yapılmış bir sınıflandırmayı da içermelidir.
- e) Başvuran herhangi bir aday tarafından herhangi bir zamanda uygunluk değerlendirmesi talep edilebilmelidir.
- f) Uygunluk değerlendirmesi için, başvurandan, onay usulünün maliyetiyle orantılı olmayan herhangi bir masraf talep edilmemelidir.

- g) Değerlendirme kriterlerini karşılayan cihazlar ile montaj ve bakım teşebbüsleri, teknik değerlendirmelerin makul bir ek süreyi haklı kıldığı durumlar hariç olmak üzere, başvuru tarihinden itibaren altı ay içinde herhangi bir ayrımcı muameleye tabi tutulmadan onaylanmalıdır.
- ğ) Uygunluk ya da onay, yazıyla belgelenmelidir.
- h) Uygunluk belgesi verilmesinin reddine ilişkin gerekçeler yazılı olarak verilmeli; yazıya, yapılan test ve kontrollerin sonuçlarına ilişkin tutanakların birer sureti eklenmelidir.
- ı) Uygunluk değerlendirme talebinin reddine ilişkin gerekçeler yazılı olarak verilmelidir.

Muafiyetin geri alınması

MADDE 11 - (1) Bu Tebliğ ile muafiyet tanınmış bir anlaşmanın, 4054 sayılı Kanun'un 5 inci maddesinde düzenlenen koşullarla bağdaşmaz etkilere sahip olduğunun tespit edilmesi halinde, Rekabet Kurulu, 4054 sayılı Kanun'un 13 üncü maddesine dayanarak, anlaşmaya bu Tebliğ ile tanınan muafiyeti geri alabilir. Bu durumda Rekabet Kurulu, nihai kararını vermeden önce tarafların yazılı ve/veya sözlü görüşlerini ister.

Tebliğ'in uyumlu eylemlere ve teşebbüs birliği kararlarına uygulanması

MADDE 12 - (1) Bu Tebliğ, 4054 sayılı Kanun'un 2 nci maddesinin kapsamına giren teşebbüslerarası uyumlu eylemlere ve teşebbüs birliği kararlarına da uygulanır.

Kanun'un 6 ncı Maddesinin Uygulanması

MADDE 13 - (1) Bu Tebliğ hükümlerine göre tanınmış muafiyet, 4054 sayılı Kanun'un 6 ncı maddesinin uygulanmasını engellemez.

GEÇİCİ MADDE 1 - (1) Bu Tebliğ'in yürürlüğe girdiği tarihten önce akdedilmiş olup halen yürürlükte olan ve bu Tebliğ'de düzenlenen koşulları taşıyan anlaşmalar da bu Tebliğ kapsamına girer.

Yürürlük

MADDE 14 - (1) Bu Tebliğ, yayımlandığı tarihte yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 15 - (1) Bu Tebliğ hükümlerini Rekabet Kurumu Başkanı yürütür.